

Měly by kraje od obcí převzít řízení a hodnocení ředitelů základních škol?

O žádné koncepční změně, která by ředitele základních škol vyvedla z kompetence obcí pod krajské úřady, resp. kraje, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v tuto chvíli neuvažuje. Jeho oddělení vnějších vztahů a komunikace nám to potvrdilo, když okomentovalo úvahy některých komunálních politiků, které se v tomto duchu nesou.

Podle MŠMT ředitel školy je stejně jako učitelé a zbytek personálu zaměstnancem dané právnické osoby, tj. příspěvkové organizace obce. Navíc vykonává činnost statu-

tárního orgánu této právnické osoby. „Zmíněné úvahy by vedly zřejmě k tomu, že by se rozšířila přenesená působnost krajských úřadů o personální věci ředitelů příspěvkových organizací v jejich územním obvodu. Na jednu stranu by obce sice byly zbaveny administrativy, ale na druhé straně by byla omezena i jejich odpovědnost za organizaci výchovy a vzdělávání v jejich obci – což je součást samosprávy podle zákona o obcích,“ sdělilo ministerstvo.

Doba na úvahy o převedení ředitelů od obcí pod kraje určitě není zralá – a mno-

zí jistě dodají: „A bohdá nikdy nebude.“ Vzbudí-li však diskusi o tom, zda všechny obce svoji roli zřizovatele základních (a mateřských) škol dobře zvládají (a mají-li k tomu objektivní podmínky) a jestli by pro některé z nich nebyla slušným a přijatelným východiskem třeba užší meziobecní spolupráce, nemohou tyto úvahy být tolik od věci. Ostatně např. otázky financování regionálního školství, odměňování pedagogů či společného vzdělávání (inkluze) se velmi naléhavě dostávají na pořad dne.

Iřš

PRO

Ing. Stanislav Baloun,

místostarosta města Mimoň
(okr. Česká Lípa)

O potřebách změn ve školství se hovoří nepřetržitě. Ačkoliv se diskutují různé oblasti – financování, platy, přípravné ročníky, inkluze, školní vzdělávací programy atd. – neznamená jsem názor či hodnocení, jak kvalitně fungují a jak jsou ke

kvalitnímu fungování motivovány jednotlivé prvky organizační struktury (zřizovatelé, ředitelé, školní inspekce...) a kdo a jakou odpovědnost nese za úroveň vzdělávání.

Z vlastní praxe chci připomenout odpovědnost obcí jako zřizovatelů za úroveň základního školství. Musím bohužel konstatovat, že značná část představitelů obcí školské problematice nerozumí, neumí pracovat s informacemi o kvalitě školy – a nemá k tomu ani dostatek kapacit. Přesto rozhoduje o výběru ředitelů, kteří jsou klíčovým prvkem školského systému, určují jejich platy a odměny apod. Myslím si, že by se představitelé obcí prostřednictvím Svazu měst a obcí a Sdružení místních samospráv měli zamyslet nad tím, jakou odpovědnost obce vlastně v oblasti kvality vzdělávání mají, jak svoji roli plní a jak jsou jí do budoucna schopny dostat.

Vedení obcí (s výjimkou velkých měst) však má omezenou schopnost posoudit odbornou úroveň ředitelů „svých“ škol. Jsou-li ředitelé navíc i zastupiteli, dochází ke střetu zájmů, zejména když jsou členy koalice vládnoucí na radnici, nebo stojí-li na nich klíčová rozhodování zastupitelstva o školství v obci. Ve stávajícím systému tak máme založeny deformační prvky, které z hlediska odpovědnosti obcí za úroveň vzdělávání nejsou ku prospěchu.

Jedním z řešení by mohlo být převedení jmenování ředitelů základních školských zařízení, posuzování úrovně jejich činnosti, stanovení jejich platů a odměn na krajské úřady. Ty disponují odbornými funkcemi, mají komplexní informace o školských zařízeních, a proto mohou hodnotit odbornou činnost ředitelů objektivněji a kvalifikovaněji než vedení obcí. Na obcích by zůstala povinnost zajištění provozu a technické úrovně škol. V takovém případě by byl odstraněn střet zájmů a bylo by jasné, že za odbornou úroveň základních stejně jako středních škol plně odpovídají orgány krajů, které mají odborníky se širším přehledem a možnostmi srovnávání výsledků činnosti ředitelů škol minimálně v rámci kraje.

PROTI

Mgr. Oldřich Vávra,

starosta obce Tupesy (okr. Uherské Hradiště), předseda pracovní skupiny pro školství a sport SMS ČR

Sdružení místních samospráv ČR v žádném případě neusiluje o to, aby ředitele škol, které jsou zřizovány obcemi a městy, vybíral, hodnotil, řídil a odměňoval kraj. Dovolím si tvrdit, že bychom velmi aktivně a zásadně vystupovali proti takové

mu návrhu, pokud by byl podán. Stávající situace, kdy zřizovatel jmenuje ředitele na základě konkurzu na dobu šesti let, je pevně zakotvena v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Případná změna by znamenala jeho zásadní novelu a zcela jistě by byla doprovázena zevrubnou diskusí o kompetencích zřizovatele a financování regionálního školství jako celku. Jakkoliv je toto vše jednoznačné a jasné, úvaha o převedení jmenování ředitelů základních školských zařízení, posuzování úrovně jejich činnosti, stanovení jejich platů a odměn na krajské úřady, v sobě skrývá několik námětů, o nichž stojí za to diskutovat.

Zejména v obcích a menších městech je i dnes dobrá škola fenoménem, který v sobě spojuje vzdělanost, kulturu a rozvoj občanské společnosti. Ředitel školy není osobou, která „pouze“ zabezpečuje administrativní chod školy, ale je moderátorem, dotačním managerem, odborníkem na inkluzivní vzdělávání, pedagogických leaderem, správcem majetku obce, ale zejména osobou, která může významně přispívat k rozvoji občanské společnosti. Je zjevné, že toto vše je metou, k níž se chceme blížit, a není v silách jednoho člověka vše zvládat. Nicméně je to jen náznak požadavků, které na vedení škol mají veřejnost, zřizovatel, MŠMT a Česká školní inspekce.

Z rozsahu očekávání je zjevné, že zřizovatel (volená reprezentace občanů) a ředitel spolu musí spolupracovat a nalézt způsob vzájemné komunikace. V této věci zákon nic nenafukuje a někdy lze skutečně slyšet, že zastupitelstva školské problematice nerozumějí, nebo z druhé strany, že vedení školy nedělá dost pro komunikaci s veřejností a rozvoj školy. Zde je právě prostor pro edukaci, diskusi a sdílení dobré praxe, které může moderovat MŠMT – nebo i kraje. Podstatné je, že jak správa obce (volená na čtyři roky), tak vedení školy (jmenované na šest let) jsou partneři, kteří spolu mohou a mají hovořit. Domníváme se, že tohoto cíle lze dosáhnout mnohem lépe na místní úrovni než z pozice kraje nebo přímo MŠMT.